

PAUL McCARTNEY

PAUL DU
NOYER

VYŠEHRAĐ

Paul McCartney

PAUL DU NOYER

PAUL McCARTNEY

VYŠEHRAĐ

Mým rodičům

Z anglického originálu *Conversations with McCartney*,
vydaného nakladatelstvím Hodder & Stoughton v Londýně
v roce 2015, přeložil Ladislav Šenkyřík
Obálku, vazbu a grafickou úpravu navrhl Vladimír Verner
Odbornou revizi provedl Václav Kozuk
Redigoval Jiří Stárek
Odpovědný redaktor Martin Žemla
E-knihu vydalo nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.,
v Praze roku 2016 jako svou 1542. publikaci
Vydání v elektronickém formátu první
(podle prvního vydání v tištěné podobě)
Doporučená cena E-knihy 240 Kč

Nakladatelství Vyšehrad, spol. s r. o.
Praha 3, Víta Nejedlého 15
e-mail: info@ivysehrad.cz
www.ivysehrad.cz

Paul Du Noyer: *Conversations with McCartney*

Copyright © Paul Du Noyer 2015
Translation © Ladislav Šenkyřík, 2016

ISBN 978-80-7429-780-9

Tištěnou knihu si můžete zakoupit na www.ivysehrad.cz

Úvod

Já opravdu nechci být žijící legenda. Dal jsem se na to, abych nemusel chodit do práce. A mohl balit holky. A pár holek jsem sbalil a do práce jsem chodit nemusel, takže to mám vlastně pořád stejně.

Paul McCartney

Nejbliž smrti jsem se v životě ocitl při záchvatu astmatu v dětství. Ležel jsem tenkrát v jedné liverpoolské nemocnici s kyslíkovou maskou na obličejí a se sluchátky na uších. V rádiu pouštěli bez přerušování celou novou desku Beatles *Abbey Road*. Když tedy někteří lidé označují hudbu skupiny za „životodárnou“, chápu to velmi doslovně. V té chvíli jsem si zničehonic uvědomil, jak strašně je mám rád a jak strašně chci žít.

Psal se rok 1969. Načež se ti mizerové nadobro rozešli.

Odpustil jsem jim, pochopitelně, a zaujatě a pozorně sledoval jejich sólové kariéry. Vyrostl jsem a stal se ze mě hudební publicista. Měl jsem štěstí, že jsem při mnoha příležitostech mohl vést rozhovory s Paulem McCartneym. John Lennon zemřel dřív, než se mi s ním podařilo setkat, což považuji za svoji největší profesní smůlu. S Paulem jsme ale dobře vycházeli.

Tak vznikla tato knížka. Posbíral jsem naše rozhovory z nejrozličnějších setkání a uspořádal je do jednolitého vyprávění. Doufám, že z něj vystoupí hudební příběh Paula McCartneyho podaný jeho vlastními slovy a doplněný nemnoha mými komentáři. Během dlouhé celoživotní kariéry vyprodukoval ohromující dílo, které ve všech svých polohách vždy odmění pozorného posluchače.

Jeho postavení je jedinečné, ať už je měříme komerčním úspěchem, uměleckou hodnotou, nebo vlivem na ostatní. Pokud jde o příští generace, jeho renomé bude bezesporu neotřesitelné. Jsem také přesvědčený, že hudba Paula McCartneyho, kterou někdy kritici napadají jako příliš nenáročnou a málo vzrušující, je mnohem častěji hledající a vyloženě nezvyklá.

Od chvíle, kdy se stal v roce 1957 členem skupiny Quarrymen Johna Lennona, si Paul v podstatě neoddech. Nadčasovou milostnou písničku umí napsat s lehkostí, s jakou jiní lidé dýchají. Rokenrol hraje s větší syrovostí, sexuálním nábojem a agresivitou, než jaké byste čekali mimo zdi institucí určených k výkonu trestu. Anglická královna si myslí, že je báječný, ale i ti nejzapřisáhlejší avantgardisté připouštějí, že jeho hudba dokáže být občas výstřední a tajuplná. Sotva existuje žánr, který by si nevyzkoušel, od dětského popu po vážnou hudbu; ve stylové šíři s ním může soutěžit snad jen Pablo Picasso.

Natočit hit je ve skutečnosti nesmírně těžké. Mít hity neustále je prakticky nemožné. Přes všechny vrcholy a pády předčí kariéra Paula McCartneyho veškeré jeho soupeřníky, kteří by nám mohli přijít na mysl. Drobky z jeho stolu by byly pýchou leckterého méně talentovaného skladatele. Velkolepost showbyznysu spočívá v tom, že lidem poskytuje, po čem touží. Velkolepost umění spočívá v tom, že nám dává to, o čem jsme nikdy netušili, že bychom po tom mohli toužit. A velkolepost Paula McCartneyho spočívá v tom, že nám poskytuje obojí.

Jsou jeho výsledky trvale báječné? Ani zdaleka. Ale když je jeho hvězda na vzestupu, není v populární hudbě jiný skladatel, který by se vyrovnal schopnostem tohoto muže psát písničky, které si zpívá celý svět.

Beatles dosáhli velice záhy dokonalosti na poli pop-music. A potom pokračovali tím, co se zdá být neuvěřitelné: s každým novým albem objevovali nový, naprosto odlišný druh jiné dokonalosti. To nemohlo trvat navždy a také to navždy netrvalo. Jenže od Paula se podobně jako od Johna očekávalo, že bude předvádět nemožné vždy znovu a znovu, jinak bude tvrdě kritizován.

Připouštělo se, že Paul oplývá řemeslnou zručností, která dokáže sklouznout od bláznivé ztřeštěnosti k uhlazené přešlechtěnosti. Duší však údajně pevně vězí v showbyznysu. Zatímco se díky úspěchům jako člen Beatles stal módní vůdčí postavou nové rockové kultury, kterou sám pomáhal utvořit, srdcem si nedokázal odepřít slabost pro občasnou dětinskou říkanku nebo hudební dárek pro generaci rodičů.

Jde tedy o nestoudného baviče? Ta konvenční představa má v sobě zrnko pravdy, ovšem s tou výhradou, že Paul nikdy neuznával důvody, proč by měl svou hudební paletu jakkoli omezovat. Tvzení, že by měl být kvůli své všestrannosti umělecky méně hodnotný, ho však výrazně poškozuje. Kdybyste to chtěli vyjádřit poeticky, mohli byste říct, že McCartneyho dílo

připomíná dub: kmen je pevný a široký, ale jeho větve se splétají a kroutí do těch nejfantastičtějších tvarů.

Moudře se od podobných analogií distancuje, ale bezesporu obdivuje Picassovo překračování uměleckých kategorií, jeho sebevědomé zvládnutí tradičního řemesla spojené s chutí věnovat se novým a nevyzkoušeným věcem. A dnes už zde rovněž máme nezměrně obsáhlé dílo svědčící o jeho energii i o dlouhém, plodném životě. McCartneyho hudba se nevyvíjela žádným předem daným směrem. Připomíná spíš jakousi uvolněnou spirálu, jejíž obvod se neustále zvětšuje.

Paul McCartney se narodil 18. června 1942, v době před vznikem rokenrolu; vyrůstal ve světě, který už dnes zcela zanikl a k jehož rychlejšímu zániku dopomohli Beatles sami. Dospíval v období, které se potýkalo s následky druhé světové války, jedné z největších katastrof lidských dějin. Všichni se tehdy upínali k *modernímu* světu, který měl být o to lepší, oč méně bude připomínat minulost. Z pohledu nazpět se nebylo možné ničemu přiučit. Nebo takový tehdy přinejmenším převládal pocit.

Paul byl každým coulem rebelující teenager, jakých jeho generace vyprodukovala spoustu. Hluboko uvnitř ale nikdy nebyl obrazoborec. Tento protiklad prostupuje veškerou jeho hudbu a je zdrojem opovržení některých kritiků nad jeho tvorbou. Jenže zároveň je zdrojem jeho velikosti. Patří k onomu tenčícímému se počtu umělců, jejichž výraz neutvářel v první řadě rock, protože hudbu začínali chápat v době, než rokenrol dolehl k jejich uším.

Tato kniha ale není jenom o Beatles. Jednou jsem se Paulu McCartneymu zmínil o tom, jak novináři mají sklon zhušťovat desítky let jeho života po roce 1970 do povrchní doušky. Paul odpověděl:

Když už o tom mluvíš, tak to jistě chápeš. Setkal jsem se se spoustou novinářů, kteří potřebovali články, jež budou mít úspěch, vyznali se. „Byl členem Beatles.“ O tom to v podstatě je. V každé knížce o Johnu Lennonovi se děje totéž. Období s Yoko se zestruční: „No jistě, mírové popěvky, nosili legrační klobouky a sluneční brýle a on byl dost militantní, že?“ Dá se to zestručnit docela snadno.

Ale mně se to svým způsobem líbí – stejné je to s hudbou, kterou jsem v tom období napsal –, protože mám dojem, že je dosud neobjevená. Jako by vlastně neexistovala: „Ale ne, on přece po Beatles už nic nenapsal.“

Jakmile to začneš blíž zkoumat... chci říct, že čistě z komerčního hlediska jsou tady věci, jichž se prodalo víc než čehokoli od Beatles, třeba

„Mull of Kintyre“. Ale z kritického hlediska se to vůbec nebere v úvahu. I když na druhou stranu se to spouště lidí líbí, takže nevím, co si z toho mám vybrat.

Nejde o to, že by Beatles chápal jako jakousi překážku, třebaže jejich dědictví se s ním táhlo v raných letech sólové kariéry. Ve všech rozhovorech, které jsme spolu vedli, se o Beatles zmiňuje mnohem častěji než já:

Říkával jsem svým dětem: „Vy jste jediní, kdo se mě nikdy neptá na Beatles!“ Někdy jsem si přál, aby za mnou přišli jejich kamarádi a zeptali se: „Jaké to bylo být členem Beatles?“ „No tak, musím vám říct, že...“ A moje děti by odešly z pokoje: „Do háje...“

Tak to s dětmi chodí, ony nechtějí o těch kravinách nic slyšet, ale jejich kamarádi třeba ano. A tak bych zabručel [*s veselým pitvořením*]: „To je zajímavý, že se na to ptáte!“ A o hodinu později...

Svízel spočívá v tom, že kvůli Beatles opomíjíme spoustu skvělé hudby, kterou složil za pětáctýřicet let sólové dráhy. V této knize chci tu nerovnováhu napravit. Paul mi řekl, že jednoho dne budou lidé jeho kariéru vnímat v celistvosti. Rád si představuji, že ten den už nastal.

Je třeba poznat pestrost a rozmanitost McCartneyho sólového díla, od onoho proslulého žabího sboru až po nejesoteričtější elektronickou hudbu. Krása jeho repertoáru spočívá v nekonečných variacích a překvapeních. Dábel se může skrývat v detailu, ale v případě McCartneyho nacházíme i spoustu svých andělů.

Jeho katalog obsahuje stovky písní. Všichni víme, že napsal „Penny Lane“ nebo „Hey Jude“. Měli bychom uznat, že poté přišly i další, méně známé a stejně krásné skladby, které nás nakonec všechny přežijí. Hudební materiál Paula McCartneyho, který vznikl v období po rozpadu Beatles, představuje překvapivě nedoceněný poklad historie populární hudby. On sám s tímto názorem souhlasí:

Mám takovou teorii, že v nadcházejících letech budou lidé možná vnímat moje dílo jako celek, nebudou je rozdělovat na čas s Beatles a na období, které následovalo potom. Může se v tom skrývat nebezpečí, když se přejde od „Here, There and Everywhere“, „Yesterday“ nebo „Fool on the Hill“ k „Bip Bop“ [z alba *Wings Wild Life*], což je tak bezvýznamná, nedůležitá písnička. Musím říct, že jsem ji odjakživa nesnášel.

Myslím, že v budoucnu to budou lidé víc vnímat. A stejné to bude s Johnovým dílem. Budou se na to dívat podrobněji a řeknou si: Aha, už

rozumím, co tím chtěl říct. Protože to není nic samozřejmého na první pohled, to je na tom dobré. Jde o jemnější materiál než některé věci, které jsme napsali spolu a které byly skrz naskrz komerční. Ale myslím si, že s postupujícím časem to bude působit čím dál víc normálním dojmem.

Pořadí záznamů jsem zpřeházel, ale nejstarší interview v této knize pochází z roku 1979, kdy mě poslali na tiskovou konferenci do zákulisí před koncertem Paula McCartneyho v Liverpoolu. Byl to vysněný úkol a okamžik, kdy jsem si uvědomil, že jsem si zvolil správné zaměstnání. Jestliže kniha není příliš životopisem a připomíná spíš portrét, je to v každém případě portrét přímo ze života. Až na pár označených výjimek jsou všechny citace Paula McCartneyho, které zde budete číst, z první ruky.

S Paulem jsem se pravidelně setkával v době, kdy jsem jako novinář pracoval pro časopisy *New Musical Express*, *Q*, *MOJO* a *The Word*. Rovněž jsem mu pomáhal s některými vydavatelskými projekty včetně brožur vydávaných k turné, propagačních materiálů pro novináře a doprovodných textů k albům. Středem našeho zájmu byla vždy hudba, i když nikoli v úzkém nebo technickém smyslu; během rozhovorů o svých písních se se mnou podělil o spoustu vzpomínek a popisoval osobní radosti i strasti, které ho provázely při jejich skládání. Ve vyprávění, jež následuje, jsou nepochybně mezery, protože jsme spolu vždy mluvili spíš o konkrétních tématech. Vyjadřoval se ale svobodně ke všem obdobím své kariéry.

První část knihy je víceméně chronologická, zatímco druhá spíš tematická. Ve skutečnosti měl ve svých promluvách sklon nesourodě přeskakovat sem a tam a já naše rozhovory „zremixoval“ do podoby, v nichž je lépe zachována určitá kontinuita. Během oněch více než třiceti let mi nicméně živě popsal, co to znamená být Paul McCartney.

K našemu sblížení pomáhalo, že jsem z Liverpoolu. Oba jsme prožili rané dětství v Anfieldu, ve čtvrti řadových domků obklopující slavný fotbalový stadion; potom jsme se přestěhovali do stejných domků na druhé straně města. Dětilo nás dvanáct let, ale chodili jsme do stejných škol. Občas jsme spolu do absurdních detailů probírali linky městských autobusů, přístavní doky nebo obchodní domy.

V jeho vlastních očích se z něho nikdy nestala superstar, jíž se stal v očích všech ostatních. Nesnáší pocit odtažitosti a majestátnosti a vždycky si dával záležet, aby naše novinářská interview připomínala spíš přátelský rozhovor.

Nechci předstírat, že jsem Paulův kamarád, ale naše setkání byla přátelská. Zblízka jsem poznal drtivé nároky na jeho čas a pozornost. Všechno to nesl s pozoruhodnou trpělivostí, včetně mých nepřetržitých otázek. Odcházel jsem vždy s pocitem, že Paul McCartney je prostě slušný člověk, který je jen shodou okolností taky génius.

ČÁST PRVNÍ

Věci, o kterých dnes mluvil

Interview s Paulem McCartneym

Zpočátku se nelze zbavit myšlenky, že „mluvíte s Paulem McCartneym“. Během našich rozhovorů mou mysl zaplavovaly vzpomínky na vlastní dospívání, jak jsem poslouchal jeho hudbu a znal ho pouze jako zpola mytického fantoma. Každý celoživotní fanoušek Beatles by se cítil stejně a člověku chvíli trvá, než se naučí s tím ohromením z přítomnosti takové hvězdy zacházet. Byl jsem od té doby mnohokrát svědkem, jaké vzrušení zažívají lidé, kteří se v jeho přítomnosti ocitnou poprvé.

On sám to zvládá se zkušenou lehkostí a s odzbrojující skromností. Té obratné dovednosti si u Paula McCartneyho všimne každý – a v závislosti na vlastním přístupu ji interpretuje buď jako jednoduše slušné vychování, nebo méně příznivě jako manipulativní šarm dobře vypočítaného PR. Domnívám se, že opravdu dobře rozumí tomu, jak se jeví okolnímu světu, ale otázkou svého obrazu na veřejnosti není posedlý. Mnohem spíš ho léta zkušeností naučila, jak ze své přirozené vlídnosti učinit každodenní *modus operandi*.

Ani muzikanti nejsou imunní vůči tíži celé té historie. Od roku 1989 jsem vedl rozhovory se všemi členy Paulovy kapely a každý z nich se přiznal k okamžikům, kdy tomu sám v sobě nemohl uvěřit. Kytaristé popisovali vzrušení na pódiu, když hráli stejné riffy, s nimiž kdysi zápasili jako naprostí začátečníci. Doprovodní zpěváci si vybavovali svůj úžas nad tím, jak ladili harmonie s hlasem z prvních gramodesek, které si kdy koupili. Bubeníci vyprávěli, jak sbírali odvahu sladit rytmus s nejslavnějším baskytaristou všech dob. Jsou to samozřejmě samí profesionálové a nakonec to zvládli, ale kdo by jim mohl vyčítat ony okamžiky, kdy se jim rozbušilo srdce?

Já myslím, že mně se srdce nejvíc rozbušilo v onen den mého dětství, kdy kolem mě na venkovské cestě nedaleko Liverpoolu projel Paul McCartney ve svém mini. Hledali jsme domy fotbalistů a otravovali je kvůli

autogramům. Ale skutečný živý člen Beatles? Svištíci si to uprostřed tuřinových polí v hrabství Lancashire? To byla hvězda planetárního významu: „Viděls totéž, co já?“ A když jsem Paula poprvé viděl na koncertě s Wings v sále Liverpool Empire, předpokládám, že jsem s tisícičkami ostatních diváků žasl nad tím, že jsme spolu v jedné místnosti, stejně jako nad samotnou hudbou. Ty pocity se podobají u všech fanoušků na celém světě.

Potom přišly chvíle, kdy jsem byl pro McCartneyho jediným divákem. Čekal jsem na svůj vymezený čas pro interview a seděl jsem na zkušce pár metrů od něho jako výhradní objekt jeho upřeného pohledu, když hledal klavírní akordy k „Fool on the Hill“ nebo když burácel Elvisovu „All Shook Up“, jako by měl před sebou v jediném člověku zaplněný stadion. V místnosti bývali jeho stálí spolupracovníci – zvláště nezúčastnění tahali kabely, šoupli bednami s aparaturou, hledali si tiché koutky, aby si mohli zatelefonovat. Já byl jediný, kdo měl čas ho sledovat a obdivovat.

Rozhovory obsažené v této knize se většinou odehrávaly na dvou místech: v Paulově londýnské kanceláři MPL nebo v jeho nahrávacím studiu Mill v Sussexu. Kancelář se nachází ve vysoké štíhlé budově shlížející na Soho Square. Během našich rozhovorů u širokého okna místnosti v poschodí Paul občas vyhlížel ven na trávníky, kde ve stínu stromů rádi obědvají zaměstnanci okolních kanceláří. Dům MPL je uvnitř nenápadně vyzdobený ve stylu art deco. Na stěnách visí moderní obrazy a zarámované fotografie Lindy McCartneyové, čestné místo zaujímá její slavný snímek, na kterém se rozesmátý Paul s Johnem drží za ruce na večírku k vydání alba *Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band* v roce 1967.

Studio Mill, oficiálně zvané Hog Hill, se nachází pár hodin jízdy autem od Londýna v poklidné krajině nedaleko jižního pobřeží. Areál někdejšího větrného mlýna nyní nabízí přístřeší zkušebně a nahrávacímu studiu. V jednom rohu stojí opřený kontrabas Elvisova spoluhráče Billa Blacka, skutečný totem rokenrolové historie, který mu kdysi Linda koupila k narozeninám. Nikdy jsem se ho neodvážil dotknout – stejně jako pověstné basketary Höfner, která tak často bývala odložená vedle mého křesla –, ale Paul měl ve zvyku na nástroj konejšivě zabrnkat pokaždé, když procházel kolem.

Jeho každodenní pracovní rozvrh je výrazně strukturovaný a jen zřídka nás někdo vyrušil kromě nabídky čaje a čokoládových sušenek. „Nebo si můžeš dát cappuccino,“ říkal občas v MPL. „Nezapomínej, kámo,“ dodával s přátelským liverpoolským přízvukem, „že tady jsme teď v Soho.“

Od raných počátků Beatles se vyznačoval diplomacií, obzvlášť ve srovnání s často neomaleným Lennonem. Na pódiu mluvil k divákům nejčastěji právě on, třebaže za vůdčí postavu byl považován John. A v cizině si vždycky dal tu práci, aby pronesl alespoň pár slov v tamním jazyce. Jenže diplomaty všichni podezírají ze záludnosti, i když jinak oceňují jejich takt a citlivost vůči pocitům ostatních.

Nikdy jsem v něm ale neviděl vypočítavého reklamního agenta, který pomlouvá a lže. Vezměte si jeho nemoudrou a nechápanou reakci na zprávu o vraždě Johna Lennona v roce 1980 – „No, to je blbý, co?“ –, když bylo tak zoufale potřeba nějaké ujišťující, pečlivě připravené důstojné prohlášení. Byl v tom okamžiku zcela upřímně zaskočený, šokovaný a zasažený zármutkem, jenže citát si začal žít vlastním životem. Jeho chování v době rozpadu Beatles, o kterém píšu v jiné kapitole, přineslo rovněž řadu hloupých chyb způsobených překotnými, nepromyšlenými reakcemi. Rozhodně tehdy neměl své chování zcela pod kontrolou.

Během standardního novinářského interview je nicméně mnohem příjemnější a vstřícnější než většina velkých hvězd. Paul McCartney hraje hru s médii mnohem déle než kterýkoli z novinářů, kteří za ním přijdou. S lidmi z *NME* (v dobách, kdy to byl pořad ještě *New Musical Express*) se vykecával o celá desetiletí dřív, než se jeho současní redaktoři narodili. Důvěrně zná hudební časopisy a televizní pořady v nejrůznějších koutech světa. Podobně jako královna Alžběta II., která uváděla do úřadu každého ministerského předsedu od dob Winstona Churchilla, i on byl svědkem střídání stovek novinářů.

„Vždycky se najde někdo, kdo bude tvoji práci zlehčovat,“ říká.

Když jsme [Beatles] s tím začínali, v *Daily Mirroru* pracoval chlápek, který se jmenoval Donald Zec, a veškerý jeho přístup spočíval v tom, že byl na lidi neobyčejně hnusný. Když s ním měl člověk dělat rozhovor, vždycky existovalo nebezpečí, že všechno použije proti tobě. Všichni ostatní přitom byli docela hodní. Člověk si sedl a hned [*nedočkavě*]: „Tak jo. Povím vám něco o svém albu.“

Dnes je to ale mnohem běžnější přístup. Spousta lidí si zřejmě říká: „To je docela dobrej nápad na všechny nadávat, co jsme si, to jsme si.“ Protože právě tohle se všude děje. Je to docela šílený. Kdyby v tom měl člověk hledat nějaký smysl, určitě se z toho zblázní.

Ochotně se stále nechává zpovídat, přinejmenším tehdy, když to považuje za smysluplné. Rozhovor obvykle začínal tím, že si Paul pohvizdoval a plácáním do nohou vyklepával nějaký rychlý rytmus, zatímco já se

chystal ke své první otázce. To je dost značný rozdíl oproti obvyklému chování celebrit, které většinou vyčkávají s mučednickou odevzdaností, nebo s naježenou podezíravostí.

„No tak co by ses rád dneska dozvěděl, kámo?“ začínal často.

V době, kdy pracoval na dokumentárním seriálu *Anthology* a doprovodné knižní publikaci, oficiální retrospektivě Beatles a jejich kariéry, musel své nadšení krotit a podřizovat se názorům ostatních přeživších členů:

Tak to totiž mělo vypadat. Chtěli jsme udělat tiskovou konferenci jako Beatles. Kdybych to bral všechno na sebe, mohlo by to celé věci ublížit. Já normálně reaguju na každého, kdo se objeví: „Norsko? No samozřejmě!“ Rozumíš? Ale když jde o tiskovou konferenci, tak se pak řekne: „No tak jsme se dozvěděli, co si o tom myslí on.“ Když na něčem pracuju a chci, aby se o tom vědělo, tak se normálně sejdu s každým, kdo se se mnou chce vidět. Rozhodl jsem se, že bych to měl zřejmě trochu omezit.

Po velkém turné v roce 1990 připustil, že je poněkud nervózní, když zase musí čelit tlaku světových médií. Záhy je ale zpátky ve svém živlu – a možná se v něm pohybuje s až příliš velkou lehkostí: „Těšil jsem se na těžké otázky, protože ty druhé mě už trochu unavují. Člověk si najednou uvědomí: ‚Vždyť já už znám úplně každou otázku, kterou mi položíte.‘ Hned ti to zvedne sebevědomí. Vlastně zase jen tak tlacháš s lidmi, s žádnými ‚váženými novináři‘.“

Paulova nezměrná trpělivost s rozhovory se vztahuje i na lidi, kteří s ním ty rozhovory vedou. Je mezi celebritami naprosto výjimečný v tom, že se novinářů vyptává i na ně samotné, a podobnému lichocení málokdo odolá. Dávno předtím, než se rozšířilo „selfie“, bylo pro Paula naprosto samozřejmé, že zapózoval po boku svého inkvizitora pro společnou fotografii. Osobní přístup je ta nejlepší reklama. Během jednoho z nafilmovaných rozhovorů, kdy vzal do ruky mandolínu a zahrál mi novou písničku „Dance Tonight“, kterou napsal pro svou malou dceru Beatrice, se ke mně poté naklonil a věnoval mi své trsátko. V takových chvílích fanoušek v duši odsouvá stranou profesionálního novináře.

Obecně jsem míval dojem, že dobře odpovídá především tehdy, když budím dojem, že se detailně vyznám v jeho kariéře – někdy, jak se smíchem přiznával, možná víc než on sám. A je rád, když s ním lidé mluví stejně neformálně jako on s nimi. Jako zřejmě každý nesnáší pocit, že ho někdo vyslýchá. Naše rozhovory se vždy odvíjely podle vzorců novinářského interview, ale nikdy se nepodobaly výslechům.

Paul McCartney je sebejistý řečník, který umí ovládat poskytované rozhovory, aniž by působil dominantním dojmem. Je pohotový a jeho odpovědi bývají stručné a výstižné, ale když je uvolněný nebo se chce jemně vyhnout nějakému nepříjemnému tématu, umí být rozvláčně upovídaný. Není vždycky snadné ho přerušit – nejen kvůli jeho osobnosti, ale také proto, že každá jeho myšlenka obvykle člověka zajímá.

Jde koneckonců o živý hlas historie a jeho poznámky bokem mohou být neocenitelné. „Jo, tohle umím,“ říká. „Přeskakovat od jednoho tématu k druhému.“ Dlouhá zkušenost s novinářskými rozhovory ho naučila vyjadřovat své myšlenky tak, jako by už byly napsané na papíře.

Má lehký, přirozený liverpoolský akcent, který pravděpodobně zesiluje, když mluví s člověkem z Liverpoolu. Dvakrát se oženil s Američankou a tráví v té zemi značnou část svého života, v jeho řeči se ale americký přízvuk příliš neprojevuje, spíš pořád mluví jako anglický gymnazista z padesátých let. Nevyrůstal na ulici a jeho rodina byla ctižádostivá. Dodnes se cítí provinile, že se posmíval své matce, když se pokoušela opravovat jeho severskou výslovnost.

S výjimkou Ringa pocházeli mladí Beatles ze středostavovských předměstí a jejich zpěvavý přízvuk postrádal hrdelní ostré tóny liverpoolských doků. Jeho mluvený projev je hudební i v doslovnějším smyslu, občas přeskóčí do útržků melodie nebo nějaké živé nápodoby hudebního nástroje, a to způsobem, který se vzpírá slovnímu popisu. Nikdy se nespokojí s popisováním nějaké hudby: musí ji vždy hned na místě *předvést*.

Podobně nikdy jen necituje něčí slova: vždy je raději divadelně ztvární. Nikdy nevynechá sebemenší příležitost s nadsázkou imitovat Skota, flegmatického obyvatele Lancashiru nebo prohnaného člověka z východního Londýna. Občas přehrává mírnou šišlavost, obzvlášť když paroduje stará kabaretní čísla. Člověka nijak nepřekvapí, když se dozví, že v dětství se svým mladším bratrem Mikem zbožňovali gramofonové desky herce a komika Petera Sellerse.

Každý z nás má svůj mluvený projev něčím charakteristický a Paulovým nejnápadnějším zlozvykem je nadužívání příslovčí a zájmen určených k relativizování vlastních soudů. Sám si toho všiml, když jsem mu přinesl přepis našich rozhovorů. Domnívám se, že to pramení ze snahy zlehčit výroky, které by mohly znít marnivě nebo výhrůžně. A tak „Beatles byli *taková* skvělá kapela“ nebo on sám „je *docela* úspěšný“, případně „člověk zjistí, že je *trochu* slavný“. V osobním kontaktu to zní příjemně skromně, ale napsané to působí jako hraná nesmělost.

Obecně si možnosti jazyka s chutí užívá. Když se naskytne příležitost ke slovní hříčce, málokdy odolá. Jeho sklon k verbální rozpustilosti pochopitelně prosakuje i do jeho písní, jak vysvětloval na příkladu svých dvou nahrávek z roku 2005, „How Kind of You“ a „English Tea“:

Miluju jazyk. Zajímá mě, jak angličtinou mluví lidé v Británii. Ve škole jsem měl španělštinu, latinu a němčinu, ale líbí se mi angličtina. Můj táta ujížděl na křížovkách. Takže mám rád jazyk.

Začal jsem si všímat, že nóbl Angličané mají nejen jiný akcent, oni mají i jiný slovník. Znáám pár starších lidí z vyšších anglických vrstev a všichni jsou strašně milí, ale říkají věci úplně jinak. Já bych třeba řekl: „To bylo od tebe hezký. Nebylo mi zrovna dvakrát dobře.“ A oni řeknou: „Bylo od vás nesmírně milé, že jste si na mě vzpomněli, když jsem se cítil trochu nesvůj.“ Jako člověk, který tohle vyjadřování už léta studuje, něco takového miluju. Rád si s jazykem hraju.

Zrovna dnes jsem poslouchal písničku „Walrus“ a tam je to všechno propojené. Text čerpá z *Alenky v říši divů*, je tam kroket, jsou tam plameňáci, samý hluboký, formativní materiál. „Záhony proskurníků a růží pozorně naslouchají.“ To je Lewis Carroll.

Od roku 1962 chtěli po Paulovi nesčetněkrát, aby vyprávěl svůj životní příběh. Je v tom umění zběhlý, i když po letech neustálého opakování je výběr příhod selektivnější a vyprávění uhlazenější a vybroušenější.

Jeho paměť není pečlivě chronologická, jak by si novináři obvykle přáli. Příhody z minulosti většinou předkládá jako chaotickou sbírku fotografií. Aby si usnadnil život, předal své vzpomínky víceméně jiným lidem a často se na mě spoléhal ohledně některých detailů z vlastní kariéry. Jednou při obědě s Paulem a Markem Lewisohnem – prvotřídním světovým strážcem historie Beatles – mi došlo, že my pisálkové sloužíme Paulovi jako jakýsi externí harddisk.

(Také si vzpomínám, že to byl vánoční večírek v MPL a že Paul měl na hlavě papírový klobouček z vánoční třaskavky, kterou předtím rozbaloval s mojí ženou.)

V jednom interview jsem se snažil ověřit si pořadí skladeb při vystoupení Beatles na střeše v roce 1969. Koncert byl natočený na kancelářské budově v Savile Row, kde sídlila firma Apple, do filmu *Let It Be* – hráli tam „Get Back“ a bezděčně se tak rozloučili s okolním světem. Nevěděl tehdy, ptám se, že to bude jejich poslední vystoupení na veřejnosti? „To

ne...“ zarazil se. „Bylo to vlastně naposled? Já ani nevím, člověče. My se tím nikdy nezabývali. Jak vidíš, dodnes mě to dokáže rozhodit. Určitě je to zajímavý. Hodí se mít po ruce všechny ty analytiky. Aby nám, kteří to žijeme, mohli připomenout, jak to bylo.“

I přesto je svět zahlcen sepsanými dějinami Beatles a biografiemi jeho života, v nichž Paul McCartney nenachází ani zrnko pravdy. Obzvlášť skeptický je vůči tomu, když lidé popisují jeho partnerství s Johnem Lenno-
nem – bytostně soukromou záležitost, jíž nemůže nikdo zvenčí pořádně porozumět. Jak můžou být všichni takoví experti, uvažuje, když s námi v tom pokoji ani nebyli?

Ale i superhvězdy jsou jen lidé a stárnutí obrušuje ostré hrany vzpomínek. Kdykoli jsme se s Paulem vrátili k tématu, o němž jsme hovořili o několik let dřív, radil mi, abych použil dřívější verzi. Měl jsem štěstí, že jsem s ním mohl vést dlouhé rozhovory už v roce 1989 – o pár let dřív, než vznikl v roce 1995 projekt *Anthology*. V té době už připouštěl problém naprosté přesnosti:

Nakonec jsme udělali rozhovor nás tří, sešli jsme se spolu v jedné místnosti u George doma. A na nic jsme si nepamatovali úplně stejně. To je na tom skvělé, takoví jsou lidé a tak vypadá život. Člověk žije v představě, že existuje nějaká definitivní verze. Ale ona neexistuje.

Řešili jsme historku, kterou vždycky vyprávíme o jednom z našich šoférů – myslím, že jsem ji říkal i tobě. Jel s námi do Paříže, protože tvrdil, že umí francouzsky. Jenže to byl tak trochu podvodník. A tak Ringo vyprávěl: „Přijel do Paříže a spustil [*chraplavým východolondýnským přízvukem*]: ‚Ehm, *gendarme*? Jdou sem.‘ Tak ten francouzskéj policajt přijde, a to už jsme o šoférovi trochu pochybovali. ‚Můžu *ici* parkovat?‘ A my na to: Tak hele, to bychom přece taky zvládli.“

Potom jednoho z nás bolelo v krku, chtěli jsme med a citron. Když to řidič objednával, prohlásil: „Nechte to na mně: Gar-kon? Gar-kon, jdou sem.“ Podíval se mu zpříma do očí, zamával rukama jako křídly a začal bzučet: Bzzzzz...

Ringo vypráví tu historku pro *Anthology* a začne: „Byli jsme v Paříži s jedním šoférem, kterýho jsme vzali s sebou, protože uměl francouzsky, a George bolelo v krku.“

Kamera přejede na George, aby zaznamenala jeho reakci. A George se ozve: „Ne, já myslím, že v krku bolelo *Paula*.“

Do záběru se dostanu já: „Já bych řekl, že v krku bolelo *Johna*.“ Protože mi z toho došlo, že když si Ringo myslí, že šlo o George, nemohl to být

Ringo. Jestli si George myslí, že jsem to byl já, ale já to nebyl, pak když řeknu, že to byl John, tak to byl zkrátka John.

A potřeboval *citron et miel*. Tak jsem přišel na to, jak se řekne med. Je to směšné. Nic takového jako definitivní podoba toho zážitku neexistuje, a ono to platí o celých dějinách.

Nebo třeba když Ringo mluví o setkání s Elvisem. [Beatles navštívili Presleyho v roce 1965 u něj doma v Los Angeles.] Já jsem řekl: „Přišel nám osobně otevřít dveře, to si vzpomínám úplně jasně.“ A Ringo povídá: „Ne. Já si pamatuju, že za celý večer nevstal z gauče.“

Nevstal z gauče? Vždyť hrál kulečník. Přišel nás přivítat ke dveřím. Máme naprosto odlišné vzpomínky. Dejme tomu ještě pár let, až nám odejde dalších pár mozkových buněk, a nezůstane z té historky vůbec nic.

Do místnosti vešel Paulův asistent a oznámil, že dnešní schůzka by už měla skončit. „Kolik je hodin?“ zeptal se Paul. „Za pět minut čtvrt na deset? Tak to bychom asi měli jít domů, ne? Našim rodinám budeme chybět. Asi bychom opravdu měli radši jít. Měl jsem dnes pernej den.“

Naštěstí přišlo mnoho dalších dnů. Tak si nyní poslechněme věci, o kterých mluvil. Začínáme, pochopitelně, v Liverpoolu.